

Sommertur til Island - for annen gang!

Av Reidun Øien, Foto: Per Skrefsrud.

Fra Follo Geologiforening dro 31 personer fra Gardermoen til Keflavik onsdag 20. juni 2012.

Siden vi måtte flytte klokka to timer bakover, ble det en ekstra lang og lys dag. Allerede på Keflavik måtte vi finne fram badetøyet, og bussen tok oss til Blå Lagune, Bláa Lónid. Lagunen har oppstått fra det varme spillvannet fra kraftverket Svartsengi, og det helsebringende vannet er blått pga. bittesmå diatomé – alger.

Vi ble installert på Hotel Reykjavik, og noen av oss gikk deretter på byvandring sammen med guiden vår, Johan Petter Nystuen, og så bl.a. Hallgrimskirkja og det nye Harpa konsertsenter, åpnet i mai 2011.

Torsdag 21. juni

Vi fulgte Vesturlandsvegur 1 nordover gjennom den yngre basalten, til tertiære basalter langs Faxaflói til Borgarnes. Videre til Bifröst, der vi allerede fikk samle stein i en veiskjæring sør for fjellet Baula (Kua). I basaltlavaenså vi store, grønne felt av kloritt og fant mange vakre stuffer! I finværet fikk vi faktisk tatt flotte landskapsbilder fra bussen. Ved Hvammsfjörður dro vi østover for å se på Eirikstadir i Haukadalen. Her

Eirikstaðir i Haukadalur Eirik Raudes hjemsted til 985 da han måtte dra til Grønland.

ryddet Eirik Raude garden sin, med kona Thóðhildr. Vi ble møtt av en velkledd guide, som ga oss Eiríkr's historie på islandsk, med stor innlevelse! Eirik ble jo lyst fredløs og bosatte seg etter hvert på Grønland.

Vi fikk deler av Laksdölasagaen servert av Nystuen, og hørte om Audr Ketilsdóttir djúpúðga og Gudrun Osvivsdóttir. Vi besøkte Laugar, der garden med en varm kilde ble bakteppe for beretninger om en lang rekke drap og kjærlighetstragedier. Vi vandret også opp til korset til Aud på Krosshólar, og besøkte Hvammur, landnámsgarden til Aud, der Snorri Sturlasson ble født i 1179.

Via Borðeyri kom vi omsider fram til Stadarskáli, der vi skulle overnatte. Hotellet lå vakkert i kveldssola.

Fredag 22. juni

Start ved garden Bjarg, barndomshjemmet til Grettir Ásmundarson, som er hovedpersonen i Grettis saga. Det var her hodet til Grettir ble levert foran moren hans, av sønnens morder; en minnestein er reist på berget. Her er hvalskrottfjell med skuringsstriper, isskurt basalt. Vi skulle ta turen rundt Vatnsnes mellom Midfjörður i vest og Húnafljörður i øst. Flere steder så

Follo Geologiforening ved basaltsøylen i Kálfshammarsvík.

vi avsnørte fjordbotner, estuarier som er blitt dannet av tidevannet, slik at man kan fiske torsk ved flo sjø, og ørret og laks når ferskvann blir liggende på kystsletta.

Hvitserkur er en 15 m. høy erosjonrest av en diabasgang, hvitfargen på serken er fuglemøkk. I Vatnsdalur så vi Vatnshólar, en rekke hauger av stein, grus og sand, avsatt fra et kjempeskred i 1720. Løsmassene seilte på luftputer tvers over dalen, og dekker et område på 4 km². Vi kjørte til Blönduós ved elva Blanda, og kom etter hvert til Kálfhamarsvík, med basaltiske lavaer dannet for mellom 3,3 mill. og 0,8 mill. år siden. Værhardt til lå et fiskevær som ble nedlagt omkring 1940. Søylebassaltene her er noen av de flotteste på Island. Men rødnebbterna likte ikke

Søylebassalt i Kálfshammarsvík.

Søylebassalt i Kálfshammarsvík.

at vi kom på besøk! Ute i Skagafjörður så vi øya Drangey, restene av en 700 000 år gammel vulkan, der fredløse Grettir skjulte seg og ble drept i 1031.

I Laxardalur kikket vi på et askelag i torvmyr, der rhyolittisk aske fra Hekla danner lyse lag. Vi kom til Saudárkrókur, byen var pyntet med blå sløyfer og ballonger, til ære for årets lyseste dag, og vi spiste en god buffé og overnattet på Hotel Miklagardur.

Lørdag 23. juni

Dagens tur skulle ende i Mývatn, den aktive nordlige rift- og vulkansonen på Island. Først en tur til bispesetet Hólar, som lå vakkert til i Hjaltadalur. Her var det bispesete fra 1096, nå er det landbrukskole under universitetet i Nord-Island. En vakker, hvit katedral var opprinnelig bygd av rød sandstein fra området. Vi så igjen Drangey, og dessuten vulkanrestene Thordarhöfði og Malmey. Etter en 800 m. lang tunnel kom vi fram til Islands kanskje vakreste by, Siglurfjörður, pyntet med blå lupiner. Byen har 1200 innbyggere og ligger under fjellet Hafnarfjall. I 1999 ble det fullført et stort anlegg av jordvoller bak byen, som skjerming mot snøskred. Vi satt i havna i sola og koste oss, før vi dro videre gjennom 2 tunneler til Olafs fjörður. Hrisey ligger i Eyjafjörður utenfor Dalvík, der bor 180 personer fast i en landsby på sørspissen. Vi nærmet oss Akureyri med flyplass, den fjerde største byen på Island. Ferden gikk videre mot Mývatn, forbi

Marit og Áshild på Holar.

Estuarier i Húnafljóður.

Ljósavatn til Gódafoss, der góden Thorgeirr Thorkelsson skal ha kastet sine gamle gudebilder i fossen i år 1000. Så fikk vi fin utsikt over Mývatn fra vest- og nordsida. Her så vi tydelig lavamarkene fra de store utbruddene i 1724-29. Vi skulle overnatte i Vogar, Vogafjós, i fine hytter og med kafé i fjøset, hos kuene.

Søndag 24. juni

Nå skulle vi utforske lavaområdet rundt Mývatn. Den midtatlantiske ryggen går gjennom området. Her er lavaen ung, de eldste strømmene etter istiden er 6600 år. Vulkanene begynte å røre på seg igjen for 3800 år siden. Pahoehoelavaen har en jevn overflate, men med revner og rifter. Vi inspiserte Grjótagjá, «Steinkløfta», som ble dannet under en ny vulkansk periode for 2800 år siden.

Hverfjalleksplosjonen, en voldsom hydromagmatisk eksplosjon, dannet en svær tefring, Hverfjall, kraterfjellet.

Hverfjall 2800 år gammel tefring.

Diameteren oppe på krateret er 1200 m., og vi ruslet stien rundt, 3750 m. Her var det flott utsikt over Mývatn, med bordfjell i horisonten.

Neste lokalitet var Dimmuborgir, en lavaruin, en labyrint dannet av strømmende lava for 2300 år siden. En lavaopphopning formet som en dom, kollapset og skapte underlige former, mens lavamassene strømmet videre ut gjennom Laxardalur.

Mývatnbrannene i 1724-29 var vulkansk aktivitet i Krafla-området. Krafla er en svær sentralvulkan. Vi så på Viti, et tefra-krater, et eksplosjonskrater fylt med vann, og beveget oss så over til de nyeste lavastrømmene i Krafla-kalderaen. Der damper det fortsatt etter utbruddene i 1975-84! Her betraktet vi svart blokklava midt i vakre rød- og grønnfarger, omkranset av gul svovel. Det ble en lang

Pahoehoelava i kraterrekka i Jarðbaðshólar er grensen mellom to kontinenter Europa og Amerika.

Fellesbad ved Kraflakraftverket ved Myvatn.

vandretur i regnværet, før bussen kjørte ned til Námaskard, med fumaroler og solfatareaer, med vanddamp og boblende mudderpotter. Gedigent svovel felles ut ved solfatareaene. Nå var vi møkkete, kalde og slitne, og Jarðbödin lokket, et utendørs badeanlegg, åpnet i 2004. Her reguleres vannet fra 130 grader til 36-40 grader; uønskede bakterier og alger trives ikke i det blå vannet, men vi hadde det godt! Overnatting igjen i Vogafjós.

Mandag 25. juni

Den oppsatte turen sørover mot Askja ble innstilt pga. dårlige fjellveier og mye snø. Vi reiste isteden nordover, i sol mot Dettifoss, litt av tirsdagens rute. Landskapet er ørkenaktig, et tynt morenedekke, tørre breelver, grus og vindblåst sand. Dettifoss er den største fossen i Jökullá á Fjöllum, størst i Europa når det gjelder vannføring. Elva er grå av meget høyt slaminnhold, og danner Nord-Europas største canyon. Vår islandske sjåfør «Röggi», som var svensk-talende, hadde en overraskelse på lur: Vi skulle besøke hans yndlingsplass: Hljóðaklettar. Både Nystuen og resten av flokken fikk «hakaslepp» da den ene utrolige basaltkolossen etter den andre dukket fram langs elva, og sjåføren gikk foran som en stolt gjeter! «Det kommer mera!» Vi fikk servert søylebasalt så det holdt!

Videre mot Oxarfjördur besøkte vi Ásbyrgi, et yndet turområde, der et U-formet gjel ble dannet under det store jökulhlaupet

for 8000 år siden. Så gikk turen til Tjörnes, der vi fikk fin utsikt mot halvøya i øst, en del av den eurasiske platen; vi sto på den nord-amerikanske. Húsavík var herlig i solskinet! Det er en fiskeby med 2300 innb., med velholdte hus og Islands vakreste trekirke, bygd i 1907. Vi kjørte sørover igjen gjennom Adaldalur, på yngre Laxardalurhraun, tilbake til «månelandskapet» ved Mývatn. Denne gang overnattet vi på Hotel Gigur, med flott utsikt utover vannet og øyene.

Tirsdag 26. juni

Vi skulle nå vestover igjen, langs Nordurlandsvegur 1. Først fikk vi fin innføring i hvordan rotløse kraterer ble dannet, ved Skútustadir. Vanddamp slo hull gjennom lavastrømmene i det sumpete landskapet, kraterfeltet her ved Mývatn er spesielt i verden, og fredet. Vi fikk stifte bekjentskap med knotten «Chironomus Íslandicus», som kan være svært så plagsom, men som også gjødsler jorda, når de dør i store mengder!

Turen gikk da mot Ljósavatn, forbi flere felt med små, rotløse kraterer. Vi besøkte Thorgeirskirkja, oppført i år 2000, til ære for góden Thorgeir og innføringen av kristendommen i år 1000. Presten Bolli tok imot oss med skjønnsang og kirkekaffe! På Laufás besøkte vi en gard med flotte, gamle torvhus, og nærmet oss så Akureyri; her var det flott utsikt over byen, med de mektige, isbreformede fjellene Tröllaskag i vest, islendingenes jotunheim.

Kyrkja lavaportal i Hljóðaklettar.

Lavadom i Hljóðaklettar.

Ferden gikk videre gjennom Óxnadalur, der poeten og geologen Jonas Hallgrímsson ble født på garden Hraun i 1807. Fjellene Hraundrangi er taggete, og Islands motstykke til Trolltindane i Romsdalen i Norge.

Vi kjørte over Óxnadalsheidi, sør for Tröllaskagi. Dramatikk oppsto på bussen på vei mot Varmahlid, da en av deltakerne fikk et «grand mal» epilepsi-anfall! Til alt hell hadde vi lege med; ambulanse kom raskt, og etter et lite opphold på sykehuset i Saudárkrókur, kom kameraten vår tilbake til Hotel Varmahlid, der vi overnattet.

Onsdag 27. juni

I lave tåkeskyer fortsatte vi Nordurlandsvegur 1 vestover; av frykt for dårlige veier ble ikke ruta sydover valgt. Vi kjørte Langidalur tilbake til Blönduós og Stadarskáli, sørover mot Arnarvatnsheidi, der lavastrømmen fylte hele dalbunnen. Her var det fin utsikt mot Langjökull i øst. Vi fant obsidian her, som i 2009! Via hyttefeltet Húsafell fikk vi gjensyn med vakre Hraunfoss, i sol, der grunnvannet renner ut mellom lagene i jordskorpa langs elva Hvítá. Vi dro deretter innom Reykholt, Snorris høvdingsete, der han også ble myrdet i 1241. En statue av Snorri er laget av Gustav Vigeland. Vi så på Snorrilaug og gikk inn i den gamle kirken. Siste stopp på turen var Deildartungahver, Europas største naturlige varmtvannskilde, der temperaturen er 97-100 grader. Her er mange drivhus, og hestene utgjorde et

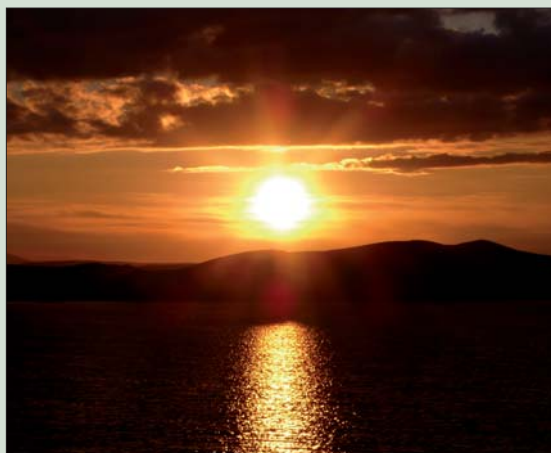
malerisk syn der de sto i vanddampen i irrgjørnt gress! I finværet fikk vi se Snæfellsjökull i vest, som et farvel fra Island! Siste overnatting ble på Grand Hotel Reykjavik, litt for fint for oss? Det var vindstille og vakkert vær i byen.

Torsdag 28. juni

var det bare å vende nesa mot Keflavik flyplass, mette av inntrykk fra et flott land! Vi så fremdeles Snæfellsjökull!

En stor takk til Johan Petter, for nok en gang å la oss få oppleve øyas geologi og saga!

Vi har fått to store kompendier av Nystuen, med bakgrunnsstoff om Island, den siste spesielt for turen vår. Jeg har brukt denne som kilde for referatet.

Solnedgang over Myvatn.

Rotløse kratre ved Mývatn.

Nunatakker i Hraundrangi.